

СВІДОК І УЧАСНИК ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ

Зараз читаю спогади Ірини Жиленко “Homo feriens”. У листі до Володимира Дрозда, датованому 20 квітня 1964 р., вона пише: “Отож, перебуваючи “у злеті”, поетеса зараз наварить супу, поїсть, піде на консультацію до Дончика – він обіцяв потрібну для диплома літературу”. За дивним збігом у цьому реченні, мов у краплі роси, збіглося й те, що 15 квітня Віталій Григорович відзначив своє тридцятидволіття, і те, що 28 квітня – це день народження Ірини Володимирівни. Ці двоє – люди квітня, люди, здатні пам’ятати добро. Мені дорогий цей рядок із листа Ірини Жиленко, бо він видається рятівною соломинкою в нашому середовищі, яке чомусь утратило пильність, заковтнуло наживку розбрату й тепер борсається, щоб зірватися з цього гачка. Хтось зловорожий і підлий намагається протиставляти Шевченкові Пантелеймона Куліша, хтось розкручує т. зв. “інтелектуальний” роман, натякаючи в такий спосіб на існування “недолугого”, “неінтелектуального” роману, хтось відкидає творчість Володимира Дрозда й підносить творчість Валерія Шевчука (на жаль, В. Дрозду протиставляє себе й сам Вал. Шевчук – у розмислах, опублікованих у “Кур’єрі Кривбасу”, наповнивши їх пасажами зокрема про Ірину Жиленко, за які В. Дрозд, коли б він жив у ХІХ ст. і коли б дожив до цієї публікації, неодмінно викликав би Валерія Олександровича на дуель), хтось не може дочекатися зникнення з історії української літератури Олесь Гончара, хтось вишукує в доробку Віталія Григоровича “радянізми”, зловтішаючись тим, що він не прийшов до Незалежності “чистим і пухнастим”. Вони не хочуть (та й не можуть!) збагнути, що В. Дончик із його “радянізмами” став не під прапор П. Симоненка, а взявся разом із однопумцями писати програму Руху, за що ті, чиї ідеї й досі озвучує П. Симоненко, виключили його з лав КПРС, вони не хочуть бачити у В. Дончикові одного з найбільших знавців української літератури ХХ ст., який упродовж 1964 – 2012 рр. консультував і постачав потрібною літературою не одну І. Жиленко, а цілу кагорту студентів і докторантів. Він несе в собі цілу епоху, пам’ятаючи й рецензію, датовану 1979 роком, і епопеї, і романи, і повісті, й оповідання, і вірші, читачі впродовж не одного десятиліття, бо він – В. Дончик, він свідок, він учасник усього, що відбулося за роки його свідомого життя. Хоч би які вітри буяли над нашою землею, він завжди залишався і залишається у к р а ї н ц е м.

*Микола Сулима
м. Київ*

СВЯТО САМОУТВЕРДЖЕННЯ

Знайомство з Віталієм Дончиком відбулося тоді, коли він щойно очолив колектив редакції журналу “Радянське літературознавство” (1989). Завершивши навчання на факультеті журналістики КДУ імені Тараса Шевченка, я продовжував спілкуватися із професором Анатолієм Погрібним, який у нас читав курс сучасної української літератури, себто ХХ століття. Мав кілька літературознавчих розвідок, опублікованих у журналах “Вітчизна” (за підтримки Наталі Черченко), “Радянська жінка”, “Журналіст України”, газетах “Друг читача”, “Культура і життя”, “Молодь України”, написав десятки статей до “Української літературної енциклопедії” (за порадою професора Є. Кирилюка) тощо. І саме тоді зацікавився репресованими письменниками й водночас літературою української діаспори –